

SVERIGES AMBASSAD

2021/11/04

Justitiedepartementet

Ju2021/02593

Nairobi

Remissyttrande över betänkandet om ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)

Sveriges ambassad i Nairobi tillstyrker i huvudsak utredningens förslag om ändringar i medborgarskapsbestämmelserna. Ambassaden lämnar följande kommentarer, utifrån upptagningsområde och erfarenhet.

Justering av tidpunkten för förvärv av medborgarskap genom anmälan och begränsa förekomsten av statslöshet.

Ambassaden instämmer i utredningens slutsats att inte införa ett automatiskt system för medborgarskap. Statslöshet för barn i Sverige där föräldrarna har ursprung från ambassadens upptagningsområde torde vara begränsat. Ambassaden hanterar främst sökanden från Kenya och Somalia. Det pågår ett arbete i Somalia med en ny och tydligare medborgarskapslag, men visst när ett avslut kan förväntas och utredningen av har pågått i cirka 5 år. Nuvarande praxis i Somalia förhindrar dock statslöshet och konstitutionen stipulerar rätt till medborgarskap vid födelsen.

Om fadern är somalisk medborgare blir barnet det per automatik men om fadern är statslös och modern somalisk medborgare skulle ändå barnet bli somalisk medborgare för att undvika att barnet skulle bli statslös. Den kenyanska lagstiftningen är tydlig. Det räcker att en av föräldrarna är kenyanska medborgare för att barnet ska åtnjuta kenyanskt medborgarskap, oaktat var födelsen ägt rum. Varken för Somalia eller Kenya finns det hinder för dubbelt medborgarskap därför kommer inte "de facto statslösa" vara en problematik inom upptagningsområdet. Vi ser inte heller att statslösa enligt 1954 års konvention är vanligt förekommande i regionen.

En viktig del i detta avseende är att understryka krav på att vårdnadshavare ska kunna visa att barnet inte är statslös av egen förskyllan, dvs. visa på ofrivillig statslöshet. Det förekommer att det påstås t ex att man varken är medborgare i Somalia eller Kenya endast på grund av avsaknad av identitetshandling. Kravet skulle med fördel föras in i medborgarskapslagen och inte endast i förarbetet.

Ändring av bestämmelse om förvärv av medborgarskap efter anmälan för den som har fyllt 18 men inte 21 år

Ambassaden ser ingen anledning till annan bedömning än vad utredningen kommit fram till vad gäller möjlighet att förvärva medborgarskap för statslösa efter hemvist i Sverige i fem år eller under sammanlagt 10 år.

Införandet av krav på hederligt levnadsätt för förvärv av medborgarskap efter anmälan.

Ambassaden ser en brist i utredningens uppdrag att inte se över återkallelse av medborgarskap. Det framgår dock av utredningen att det står utredaren fritt att ta upp närliggande frågor om svenskt medborgarskap som bedöms ha samband med uppdraget. När oriktiga uppgifter eller dokument lämnats i syfte att kringgå medborgarskapslagstiftningen, bör det finnas en möjlighet att återkalla ett beviljat medborgarskap. I flera medborgarskapsärenden grundat på anmälan har ambassaden noterat att t ex släktingar uppgett sig för att vara någon annan och beviljats svenskt medborgarskap. Det upptäckts i vissa fall först när den rätta individen vill ansöka eller göra anmälan om medborgarskap. Här ligger dessutom en svårighet att bevilja den sökande som har rätt till medborgarskap när det finns en individ som redan innehar medborgarskap men i den rättmätiges namn. I detta sammanhang bör noteras att te x somaliska handlingar inte kan tillmätas något större bevisvärde och att ett antal kenyanska handlingar under den senaste tiden visat sig vara förfalskade eller manipulerade och att det därför kan medföra att medborgarskap beviljas på felaktiga grunder. Ambassaden kan i vissa fall kontrollera handlingar men det tar tid och myndigheterna lämnar inte alltid svar.

Det kan säkert finnas andra anledning till att återkallelse bör kunna ske.

Tydligare författningsstöd.

Av vikt att befogenhet ges till Migrationsverket att kontroll av sökanden får göras i brotts - och misstankeregister i respektive land. Här torde utlandsmyndigheternas stöd bli en viktig del vad gäller beaktande av brottslighet begången utomlands, där det bör betänkas möjliga anledningar till den lokala domstolens bedömning såsom politiskt oliktankande, sexuell läggning med mera som i vissa länder är utsatta och där det finns en överhängande risk att dömas för brott som inte begåtts. Det bör även läggas till att Migrationsverket får inhämta och lämna uppgifter till Utrikesdepartementet och berörd utlandsmyndighet.

Tidpunkten för förvärv av medborgarskap i anmälningsärenden.

Ambassaden anser att förslaget innebär en viktig förändring. Det medger ett större utrymme för att göra korrekta bedömningar vilket hänger samman med behovet av möjligheten att återkalla medborgarskap beviljade på felaktiga grunder, som ambassaden förordar. Behovet av återkallelse kommer emellertid fortsatt finnas enligt ambassadens uppfattning. Ambassaden noterar att många som lämnar in anmälan, t ex för sina barn, saknar uppenbart hemvist i Sverige och har gjort så under lång tid, t ex där barn går i skola utomlands.

En handläggande myndighet för alla medborgarskapsärenden.

Det är ett mycket bra förslag att samtliga medborgarskapsärenden ska handläggas av en och samma myndighet. Detta kommer underlätta ambassadens arbete.

Möjlighet att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap ska utökas.

Utifrån ambassadens konsulära arbete med hedersärenden och familjerelaterat tvång är utredningens uppdrag i denna del av stor vikt och ambassaden tillstyrker behovet av att kunna avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap både för minderåriga och vuxna om särskilda skäl föreligger. Det är ambassadens uppfattning och erfarenhet att ansökan om befrielse kan ske mot någons vilja i en hederskontext, och som ett led i att försvåra svenska myndigheters arbete med att ge konsulärt stöd utomlands till personer som till exempel riskerar tvångsgifte, könsstympning eller kvarhålls mot sin vilja för exempelvis kulturell uppfostran på institution. Det är inte heller osannolikt att antalet förfrågningar om befrielse från medborgarskap med grund i ovan, kan komma att öka.